

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

MƏHKƏMƏ (PALATA)

SKOLLO İTALİYAYA qarşı

(Ərizə n°19133/91)

QƏRAR

STRASBURQ

28 sentyabr 1995-ci il

Skollo İtaliyaya qarşı işində¹,

İnsan Hüquqları və Əsas Azadlıqları üzrə Konvensiyasının ("Konvensiya") 43-cü maddəsinə (mad. 43) və A² Reqlamentinin müvafiq müddəalarına uyğun olaraq təşkil edilmiş Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi palatası hakimlər:

Cənablar R. RISDAL (R. RYSSDAL), *sədr*,

F. MAÇER (F. MATSCHER),

L.-E. PETTİTİ (L.-E. PETTITI),

B. UOLŞ (B. WALSH),

C. RUSSO (C. RUSSO),

S.K. MARTENS (S.K. MARTENS),

A.N.LUAZU (A.N. LOIZOU),

L.VİLDHABER (L. WILDHABER),

G.Mifsud BONNİCİ (G. Mifsud BONNICI),

Eləcə də *katib* M.H.PETZOLDdan (M. H. PETZOLD) ibarət tərkibdə 23 mart və 1 sentyabr 1995-ci ildə qapalı məşvərət keçirərək,

Aşağıdakı qərarı qəbul edir:

PROSEDUR

1. İş Konvensiyanın 32-ci maddəsinin 1-ci bəndinə və 47-ci maddəsinə uyğun olaraq (mad. 32-1, mad. 47) Avropa İnsan Hüquqları Komissiyası ("Komissiya") tərəfindən 7 iyul 1994-cü ildə üç ay ərzində baxılmaq üçün Məhkəməyə göndərilmişdir. İş İtaliya Respublikasının vətəndaşı cənab Françesko Salvatore Skollonun 19 noyabr 1991-ci ildə 25-ci maddəyə əsasən (mad. 25) Komissiyaya təqdim etdiyi İtaliya Respublikasına qarşı ərizə (n° 19133/91) əsasında başlamışdır.

Komissiya 44 və 48-ci maddələrə (mad.44, mad. 48), eləcə də İtaliya Respublikasının Məhkəmənin məcbure dıci yurisdiksiyasını qəbul edən bəyannaməsinə (maddə 46) (mad. 46) əsasən müraciət etmişdir. Müraciətin məqsədi işin faktlarının Cavabdeh Dövlətin 1 saylı Protokolun 1-ci maddəsində (P1-1) və Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndində (mad. 6-1) nəzərdə tutulan öhdəlikləri yerinə yetirmədiyini aşkarlayıb-aşkarlamadığı barədə Məhkəmənin qərarını əldə etməkdir.

2. A Reqlamentinin 33-cü maddəsinin 3 d) bəndində nəzərdə tutulmuş təklifə cavab olaraq ərizəçi məhkəmə araşdırması zamanı iştirak etmək

¹İşin nömrəsi 24/1994/471/552-dir. İlk iki rəqəm işin göndərildiyi ildə sıra nömrəsini göstərir, son iki rəqəm isə əvvəldən Məhkəmə araşdırmaları siyahısındakı və (Komissiyaya təqdim edilmiş) ilkin müvafiq ərizələr siyahısındakı yeridir.

²A Reqlamenti 9 saylı Protokol (P9) qüvvəyə minməzdən əvvəl baxılmaq üçün Məhkəməyə göndərilmiş bütün işlərdə, qüvvəyə mindikdən sonra isə bu Protokolu (P9) qəbul etməmiş Dövlətlərlə əlaqədar işlərdə tətbiq edilir. Bu Reqlament 1 yanvar 1983-cü ildə qüvvəyə minmiş və həmin vaxtdan etibarən dəfələrlə dəyişiklik edilmiş Reqlamentə uyğundur.

istədiyini nümayiş etdirmiş və öz məsləhətçisini müəyyən etmişdir (maddə 30).

3. 22 avqust 1994-cü ildə Məhkəmənin sədri hesab etmişdir ki, hazırkı işi baxılmaq üçün 18 iyul 1994-cü ildə Spadea və Skalabrino İtaliyaya qarşı³ (A Reqlamentinin 21-ci maddəsinin 6-cı bəndi) işini araşdırmaq məqsədilə təşkil edilmiş Palataya göndərmək ədalət mühakiməsinin lazımı qaydada həyata keçirilməsi nəminə vacibdir. Bu Palata tam hüquqlu üzv, italyalı hakim cənab C. Russo (Konvensiyanın 43-cü maddəsi) (mad. 43) və Məhkəmənin sədri cənab R. Risdaldan (A Reqlamentinin 21-ci maddəsinin 3 b) bəndi) vəkatibin iştirakı ilə püşkatma yolu ilə müəyyən edilmiş digər yeddi üzvdən - cənab F. Maçer, cənab L.-E. Pettiti, cənab B. Uolş, cənab S.K. Martens, cənab A.N. Luazu, cənab L. Vildhaber və cənab G. Mifsud Bonniciden ibarət idi (Konvensiyanın 43-cü *in fine* maddəsi və A Reqlamentinin 21-ci maddəsinin 4-cü bəndi) (mad. 43).

4. Palatanın sədri qismində cənab Risdal məhkəmə araşdırmasının təşkili ilə əlaqədar olaraq katib vasitəsilə İtaliya Hökumətinin ("Hökumət") nümayəndəsi, ərizəçinin vəkili və Komissiya nümayəndəsi ilə məsləhətləşmişdir (maddə 37 bənd 1 və maddə 38). Çıxarılan qərara uyğun olaraq, katib 1995-ci il yanvarın 18-də Hökumətin, yanvarın 31-də isə ərizəçinin müşahidələrini qəbul etmişdir. Komissiya nümayəndəsi yazılı qeydlərini təqdim etməmişdir.

5. 20 mart 1995-ci ildə Komissiya Məhkəmə sədrinin göstərişlərinə əsasən katibin müraciətinə uyğun olaraq Komissiya qarşısındakı araşdırma ilə bağlı materialları təqdim etmişdir.

6. Beləliklə, ərizəçiyə və onun vəkilinə italyan dilindən istifadə etməyə icazə verən (A Reqlamentinin 27-ci maddəsinin 3-cü bəndi) Məhkəmə sədrinin qərarına əsasən, 21 mart 1995-ci ildə Strazburqda İnsan Hüquqları Sarayında açıq məhkəmə iclası keçirilmişdir. Açıq məhkəmə iclasından əvvəl Məhkəmə hazırlıq iclası keçirmişdir.

Dinləmələrdə aşağıdakı şəxslər iştirak etmişlər:

- Hökumətin adından

Cənablar G. REYMONDI, Xarici İşlər Nazirliyinin
diplomatik mübahisələrin həlli idarəsinə
ezam edilmiş hakim,

nümayəndə,

V. ESPOZITO,

G. KOLLA, Ədliyyə Nazirliyinin qanunvericilik idarəsinə
ezam olunmuş hakimlər,

məsləhətçilər;

- Komissiya adından

Cənab B. KONFORTI,

nümayəndə;

- ərizəçinin adından

Cənab E. SINIQAQLIA, vəkil,

məsləhətçi,

Cənab M. de STEFANO, vəkil,

məsləhətçi.

³İş n° 23/1994/470/551.

Məhkəmə cənab Konforti, cənab Siniqaqlia, cənab de Stefano, cənab Reymondi və cənab Kollanın çıxışlarını dinləmişdir.

FAKTLAR

I. İŞİN HALLARI

7. Cənab Françesko Salvatore Skollo Romada yaşayır.

8. 14 iyun 1982-ci ildə Cənab Skollo 1962-ci ildən etibarən cənab V. tərəfindən kirayə tutulan mənzili satın almışdır. Mənzilinkirayə haqqına nəzarəti dövlət hakimiyyət orqanları həyata keçirmişdir. Hazırkı kirayə müqaviləsi müqavilə müddətini 1983-cü il dekabrın 31-nə qədər uzadan 27 iyul 1978-ci il tarixli qanun qüvvəyə minənədək avtomatik qaydada yenilənmişdir.

9. 20 yanvar 1983-cü ildə kirayəçinin aldığı sifarişli məktubda ərizəçi kirayə müqaviləsinin bağlandığı müddətin 31 dekabr 1983-cü ildə bitməsi ilə əlaqədar müqaviləyə xitam vermək istədiyi barədə ona məlumat vermişdir.

10. 4 mart 1983-cü ildə verilən 24 fevral 1983-cü il tarixli bildirişdə cənab Skollo Cənab V.-dən mənzili tərk etməsini tələb etmiş və onu 22 mart 1983-cü ildə Roma Məhkəməsinə (pretore) çağırmışdır.

22 aprel 1983-cü ildə Roma Məhkəməsi sözügedən xəbərdarlığı rəsmi olaraq təsdiq etmiş və evdən çıxarılma tarixini 1984-cü il iyunun 30-na təyin etmişdir.

11. Daha sonra cənab V.-nin də müraciət etdiyi həmin məhkəmə hazırkı kirayə müqavilələrinin müddətini 25 mart 1982-ci il tarixli 94 sayılı qanuna uyğun olaraq iki il uzatmış və evdən çıxarılma tarixini 1984-cü il oktyabrın 31-dək təxirə salmışdır. Bununla belə, kirayəçi həтта bu tarixdən sonra da mənzili tərk etməmişdir.

12. Bu səbəblə, ərizəçi 5 dekabr 1984-cü ildə cənab V.-yə verilən 24 noyabr 1984-cü il tarixli bildirişlə məhkəmə qərarının məcburi qaydada icrası prosesini başlatmışdır. Ərizəçi cənab V.-dən könüllü olaraq evdən çıxmadığı təqdirdə məcburi qayda evdən çıxarılacağını bildirərək bildirişi aldığı tarixdən on gün müddətində mənzili azad etməsini tələb etmişdir.

13. 19 dekabr 1984-cü ildə verilən bildirişdə məhkəmə icraçısı cənab V.-yə məlumat vermişdir ki, o 23 yanvar 1985-ci ildə evdən çıxarılacaq. Bununla belə, həmin tarixdə məhkəmə icraçısı mənzilə getdiyində kirayəçi evi tərk etməkdən imtina etmişdir.

Məhkəmə icraçısı növbəti gəlişini 1985-ci il martın 13-nə təyin etdiyi bir vaxtda Roma şəhəri də daxil olmaqla bəzi şəhərlərdə yaşayış evlərinin hədsiz dərəcədə çatışmazlığı məsələsini həll etmək məqsədilə istisna hallar qanunu - 5 aprel 1985-ci il tarixli 118 sayılı qanunla dəyişdirilmiş 7 fevral 1985-ci il tarixli dekret qüvvəyə minmişdir. Evdən

çıxarılma tədbirlərinin icrası 1985-ci il iyunun 30-na təxirə salınmışdır. Hazırkı işdəərizəçiicra orderini 1983-cü il 30 iyun tarixindən əvvəl aldığından 118 sayılı qanun icraya 1985-ci il iyulun 1-dən etibarən icazə verirdi.

14. Həmin tarix ilə məcburi evdən çıxarılma tədbirlərini 1987-ci il martın 31-dək təxirə salan 708 sayılı dekret-qanunun qüvvəyə mindiyi 1986-cı il 29 oktyabr tarixi arasında məhkəmə icraçısı cənab V-ni doqquz dəfə evdənçıxarmağa çalışdığında o, evi tərk etməkdən imtina etmişdir.(23 dekabr 1986-cı il tarixli 899 sayılı qanunla dəyişdirilmiş) sonuncu dekret-qanuna əsasənnəzərdə tutulmuş hallardaprefektin (prefetto) məcburi çıxarılma tədbirlərinin icrası üçünhüquq-mühafizə orqanlarının yardımından istifadəetmək səlahiyyəti var.

15. 1987-ci il aprelin 1-i ilə 1988-ci il fevralın 8-i arasında məhkəmə icraçısı səkkiz dəfə öz vəzifəsini icra etməyəcəhd etmiş, lakin buna nail olmamışdır.3 noyabr 1987-ci il tarixli notarius təsdiqli bildirişləcənab Skollo 23 dekabr 1986-cı il tarixli 899 sayılı qanunun 2-ci və 3-cü maddələrinə əsasən öz ailəsi ilə birgə mənzilində yaşamaqüçünonu geri qaytarmaq ehtiyacını rəsmi qaydada elan etmişdir.

16. 8 fevral 1988-ci ildə məcburi evdən çıxarılma tədbirlərini 1989-cu il aprelin 30-na qədər təxirə salanbir sıra yeni qanunlar seriyası qüvvəyə minmişdir.

17. 1989-cu il mayın 1-dən 1991-ci oktyabrın 15-nə qədər məhkəmə icraçısı kirayəçini on səkkiz dəfə evdən çıxarmağa çalışmış, lakin kirayəçinin imtina etməsi səbəbilə buna müvəffəq olmamışdır.Bununla yanaşı, ərizəçinin vəkiliöz müştərisinin işinin əhəmiyyətinə diqqəti cəlb etmək məqsədilə 21 fevral 1989-cu il tarixli 61 sayılı qanuna əsasən təşkil edilmiş və hüquq-mühafizə orqanlarının yardımını təmin etməkdə səlahiyyətli olan prefektura komissiyasına iki dəfə (1989-cu il sentyabrın 1-də və 24-də) yazılı şəkildə müraciət etmişdir. Vəkil iddia etmişdir ki, kirayəçi kirayə haqqının hamısını ödəməmişdir və qeyd etmişdir ki, müştərisinin bu mənzilə ehtiyacı var. O, cənab Skollonun diabet xəstəsi, 71 % əlil və işsiz olduğunu qeyd etmişdir.

Prefektorura komissiyasıaldığı birinci məktuba yeni bir zərurət bəyanatının əlavə edilməsinə baxmayaraq müraciətə cavab verməmişdir.Bu ikinci bəyanatdacənab Skolloqeyd etmişdir ki, zəruri restrukturasiya işlərinin çoxluğu səbəbilə,1989-cu ildə almalı olduğu digər mənzilə dərhal köçməsiqeyri-mümkündür.

18. 1 dekabr 1989-cu ildə ərizəçi kirayəçinin 1987-ci ildən etibarən kirayə haqqının bir hissəsinin ödəmədiyi əsasıyla onun işində məcburi evdən çıxarılma tədbirintəxirə salınmasının tətbiqedilənliyini mübahisələndirərəkRoma Məhkəməsinə müraciət etmişdir. Dekabrın 12-də hakim məhkəmə iclasının tarixini 1990-cı il fevralın 7-nə təyin etmişdir. Həmin tarixdə cənab V. borclu olduğu məbləği ödəmiş və iş üzrə araşdırma dayandırılmışdır.

19. 31 yanvar 1995-ci ildə cənab Skollo Məhkəməyə bildirmişdir ki, məhkəmə icraçısının 1995-ci il yanvarın 5-də etdiyi yeni bir müdaxilədən sonra o, öz mənzilini yanvarın 15-də geri almışdır.

II. MÜVAFİQ DAXİLİ HÜQUQ

20. Komissiya rəyinə əsasən, kirayə müqavilələri ilə bağlı İtaliya qanunvericiliyində deyilir:

1947-ci ildən etibarən İtaliya dövlət orqanları sözügedən kirayə qanunvericiliyə kirayələrin nəzarəti məqsədilə vaxtaşırı müdaxilələr etmişdir. Bu məqsədə (Hökumətin zaman-zaman qanunla kirayələrin artımı nəzərdə tutulan vaxtlarda ləğv etdiyi) kirayə haqqlarının dondurulması tədbiri, eləcə də hazırkı cari müqavilələrinin müddətinin uzadılması və evdən çıxarılma üzrə icraatın uzadılması, təxirə salınması və ya həmin tədbirin mərhələli icrası ilə çatılmışdır.

1. Kirayə müqavilələrinin müddətinin qanunla uzadılmasına dair

Qanunla nəzərdə tutulmuş bəzi məhdudlaşdırıcı hallar istisna olmaqla, bütün cari kirayə müqavilələrinin son uzadılması 27 iyul 1978-ci il tarixli 392 sayılı qanuna əsasən qüvvəyə minmiş və kirayə müqavilələrinin bağlanması tarixlərindən asılı olaraq, 30 iyun 1983-cü il və ya 31 dekabr 1983-cü ilə qədər qüvvədə qalmışdır.

Lakin qeyd etmək lazımdır ki, yaşayışdan başqa istifadə üçün nəzərdə tutulmuş binalara gəlincə, cari müqavilələrin 5 aprel 1985-ci il tarixli 118 sayılı qanunun 1-ci maddəsinin 9 bis bəndində nəzərdə tutulmuş qanunla uzadılma, Konstitusiya Məhkəməsinin 23 aprel 1986-cı il tarixli (n°108) qərarı ilə Konstitusiyaya zidd elan edilmişdir: Konstitusiyanın sosial məqsədlərini təmin etmək məqsədilə Konstitusiyanın 42-ci maddəsi ilə nəzərdə tutulmuş mülkiyyət hüququna qoyulan qanuni məhdudiyyətlərin hədləri məhdudiyyətlər gətirən tənzimləmələri legitim hesab etməyə imkan verir, bir şərtlə ki, tənzimləmə istisna və müvəqqəti xarakter daşıсын, lakin belə məhdudiyyətlərin daimiləşdirilməsi faktı Konstitusiyanın 42-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş mülkiyyət hüququnun müdafiəsi ilə uyğunsuzluq təşkil edir.

Konstitusiya Məhkəməsi öz qərarında onu da xatırlatmışdır ki, 118 sayılı qanunla müəyyən edilmiş kirayə müqavilələrinin altı ay müddətinə uzadılması ayrılıqda deyil, bütünlükdə kirayə müqavilələrinə nəzarət kontekstində nəzərdən keçirilməlidir. Konstitusiya Məhkəməsi xüsusilə, həmin uzadılmanın digər qanunla nəzərdə tutulan uzadılmaları əvəz etməsi və bu sahədə müqavilə azadlığı prinsipinə yeni məhdudiyyətlər gətirilməsinin başlanğıcını təşkil edə biləcəyi faktına istinad etmişdir. Üstəlik, bu tədbir kirayə müqavilələrinin müddətinin uzadılmasına gətirib çıxarırdı ki, həmin müqavilələrdəki kirayə haqqı, istehlak qiyməti artımlarının indeksinə müvafiq olaraq artırılısa da yeni sosial-iqtisadi

reallıqlara praktik olaraq uyğun deyildi. Bundan başqa, bu qanunvericilik mütləq zərurət olduqda belə kirayə verənə daşınmaz əmlakın geri almaq imkanı vermirdi.

Həmçinin, Konstitusiya Məhkəməsi hesab etmişdir ki, sosial ədalətin təmin edilməsi baxımından zəruri olan kirayəverənlə kirayəçilərin iqtisadi vəziyyətinə zərər almadan cari müqavilələrin avtomatik uzadılmasına görə 118 sayılı qanun Konstitusiyanın 3-cü maddəsi ilə təmin edilən vətəndaşların qanun qarşısında bərabərliyi prinsipinə ziddir.

2. İcraya dair

Bir çox hüquq norması kirayəçilərə tutduqları yaşayış yerlərini azad etməyi əmr edən məhkəmə qərarlarının məcburi icrasının dayandırılmasını, təxirə salınmasını və ya mərhələli icrasını tənzimləyir (ordinanze di sfratto).

Birinci dayandırılma 1 dekabr 1984-cü il tarixli 795 sayılı dekret-qanunla həyata keçirilmişdir. Həmin müddəalar 5 aprel 1985-ci il tarixli 118 sayılı qanunla dəyişdirilmiş 7 fevral 1985-ci il tarixli 12 sayılı dekret-qanunda da öz əksini tapmışdır. Həmin qanun 1984-cü il dekabrın 1-dən 1985-ci il iyunun 30-na qədər olan bir dövrü əhatə edir. Bununla yanaşı, həmin qanunvericiliklə məcburi evdən çıxarılma tədbirlərinin mərhələli icrası məhkəmə qərarının kirayə müqaviləsinin müddətinin bitdiyini müəyyənləşdirdiyi tarixlərdən asılı olaraq 1 iyul 1985-ci il, 30 sentyabr 1985-ci il, 30 noyabr 1985-ci il və ya 31 yanvar 1986-cı il üçün nəzərdə tutulur.

118 sayılı qanunun 1-ci maddəsinin 3-cü bəndi belə bir dayandırılmanı yaşayış yerinin azad edilməsi əmrinin kirayə haqqının ödənilməsinin gecikdirilməsi səbəbilə verilməsi zamanı tətbiq edilmir. Həmçinin, aşağıdakı hallarda dayandırılma tədbiri tətbiq edilə bilməz:

a) kirayə müqaviləsi bağlandıqdan sonra kirayə verənin daşınmaz əmlaka özü, əri/arvadı, birinci və ikinci dərəcədə qohumu üçün istər yaşayış, istər ticari və ya peşə nöqteyi-nəzərdən ehtiyacı olduqda və yayuxarıda nəzərdə tutulduğu şəkildə məkandan istifadə etmək niyyətində olan kirayə verən, bir tərəfdən öz kirayəçisinə əvvəlki mənzilin kirayə haqqının 20 %-ni keçməməklə və maddi imkanlarına uyğun olan oxşar mənzil təklif etdikdə və digər tərəfdən kirayə verən kirayəçisinin daşınma xərclərini ödəməyi öz üzərinə götürdükdə (27 iyul 1978-ci il tarixli 392 sayılı qanunun 59-cu maddəsinin birinci abzasının 1, 2, 7, 8-ci paragrafları ("qanun n° 392"));

b) xüsusilə, kirayə verənin özünün və ya uşaqlarının və ya yaşlı qohumlarının yaşaması üçün mənzilini təcili geri almaq ehtiyacının olması ehtimalı olduqda (15 fevral 1980-ci il tarixli 25 sayılı qanunla dəyişdirilmiş 15 dekabr 1979-cu il tarixli 629 sayılı dekret-qanunun 3-cü maddəsinin birinci abzası, 1, 2, 4, 5-ci paragrafları ("qanun n° 25")).

İkinci dayandırılma 23 dekabr 1986-cı il tarixli 899 sayılı qanunla dəyişdirilmiş 29 oktyabr 1986-cı il tarixli 708 sayılı dekret-qanunla həyata keçirilmişdir.

Həmin qanun 29 oktyabr 1986-cı ildən 31 mart 1987-ci ilə qədərki dövrü əhatə edir və qanunun 2-ci və 3-cü maddələrində yuxarıdakı müddələrdə nəzərdə tutulan eyni istisnalar nəzərdə tutulur.

Həmçinin, bu qanunda müəyyən edilmişdir ki, kirayəçi və mülkiyyətçilərin nümayəndələrindən ibarət komissiyanın fikrincə, inad edən kirayəçilərin halında məcburi icraatın başlandırılması məqsədilə hüquq-mühafizə orqanlarının yardımını təmin etmək üçün görülməli tədbirlərin müəyyənləşdirilməsi prefektin səlahiyyətindədir.

23 dekabr 1986-cı il tarixli 899 sayılı qanunun 3-cü maddəsinin 5 bis bəndində həmçinin nəzərdə tutulur ki, bütün hallarda sosial yaşayış yeri ilə təmin edilmək hüququna malik kirayəçilərinəvdən məcburi çıxarılması 31 dekabr 1987-ci ilədək dayandırılmışdır.

Üçüncü dayandırılma 8 aprel 1988-ci il tarixli 108 sayılı qanunla dəyişdirilmiş 8 fevral 1988-ci il tarixli 26 sayılı dekret-qanunla həyata keçirilmişdir. Həmin qanun hər şeydən əvvəl 8 fevral 1988-ci ildən 30 sentyabr 1988-ci ilə qədər, daha sonra isə bu tarixdən 31 dekabr 1988-ci ilə qədərki dövrü əhatə edir.

Dördüncü dayandırılma 21 fevral 1989-cu il tarixli 61 sayılı qanunla dəyişdirilmiş 30 dekabr 1988-ci il tarixli 551 sayılı dekret-qanunla həyata keçirilmiş və 30 aprel 1989-cu ilə qədərki dövrü əhatə etmişdir. Təbii fəlakətlərin baş verdiyi regionlarda dayandırılma 31 dekabr 1989-cu ilədək uzadılmışdır.

Zəruri hallar istisna olmaqla bu qanun həmçinin evdən çıxarılma tədbirlərinin icrası zamanı hüquq-mühafizə orqanlarının yardımından qırx səkkiz ay müddətinə mərhələli şəkildə istifadəyə yalnız 1 yanvar 1990-cı ildən etibarən icazə verildiyini və hüquq-mühafizə orqanlarının yardımını tələb edən işlərin müəyyən edilməsi üçün cavabdeh olan prefektura komissiyasının yaradılmasını nəzərdə tutur.

Bundan əlavə, bu qanunların və dekretlərin məcmusu sosial yaşayış yerlərinin maliyyələşdirilməsi və mənzil güzəştləri ilə bağlı müddələrdən ibarətdir.

KOMİSSİYANIN ARAŞDIRMASI

21. Cənab Skollo 19 noyabr 1991-ci ildə Komissiyaya müraciət etmişdir. O, 1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsi (P1-1) ilə təmin edilən mülkiyyətdən maneəsiz istifadə hüququnun pozuntusundan şikayət etmişdir. Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndinə (mad. 6-1) istinad edərək cənab Skollo həmçinin iddia etmişdir ki, çıxarılmaların icrasını dayandıran, o cümlədən məcburi çıxarılmanın praktik olaraq mümkün olduğu bir zamanda onun həyata keçirilməsinə imkan verməyən qanunvericilik tədbirlərinin tətbiq edilməsi səbəbilə onunişi ağlabatan müddətdə araşdırılmamışdır.

22. Komissiya 5 aprel 1993-cü ildə ərizənin (n° 19133/91) qəbuledilənliyini elan etmişdir. 9 may 1994-cü il tarixli rəyində (maddə 31) (mad.31)Komissiya iki səsə qarşı iyirmi bir səs olmaqla belə bir nəticəyə gəlmişdir ki, 1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsi (P1-1) pozulmuşdur və bir səsə qarşı iyirmi iki səs olmaqla qeyd etmişdir ki, şikayət ərizəsinin Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndinin (mad. 6-1) pozuntusu ilə bağlı hissəsinin araşdırılması zəruri deyil. Komissiyanın rəyinin bütün mətni və onu tamamlayan iki xüsusi rəy hazırki qərara edilmiş əlavədə öz əksini tapır⁴.

HÖKUMƏTİN MƏHKƏMƏYƏ YEKUN TƏQDİMATLARI

23. Hökumət təqdim etdiyi müşahidələrində Məhkəmədən xahiş edir ki, nə 1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsi ilə bağlı (P1-1), nə də Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndi (mad. 6-1) ilə bağlı pozuntunun baş vermədiyini elan etsin.

HÜQUQ MƏSƏLƏLƏRİ

I. MÜBAHİSƏNİN PREDMETİNƏ DAİR

24. Ərizəçi Məhkəmə qarşısında Konvensiyanın 1 sayılı Protokolunun 1-ci maddəsi (P1-1) və işinin ağlabatan müddətdə araşdırılması hüququ ilə bağlı 6-cı maddəsinin 1-ci bəndi (mad. 6-1) ilə yanaşı 1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsi ilə birgə götürülmüş Konvensiyanın 14-cü maddəsinə (mad. 14) (mad. 14+P1-1), eləcə də məhkəməyə çatımlılıq hüququnu təmin edən 6-cı maddənin 1-ci bəndinə istinad etmişdir.

Məhkəmənin fikrincə, bu son iki şikayət, işin qəbuledilənlik barədə Komissiyanın qərarının müəyyən etdiyi çərçivəsindən kənara çıxır. (xüsusilə bax, *mutatis mutandis*, Brincat İtaliyaya qarşı, 26 noyabr 1992-ci il, seriya A n° 249-A, səh. 10, bənd 16).

II. 1 SAYLI PROTOKOLUN 1-Cİ MADDƏSİNİN (P1-1) İDDİA EDİLƏN POZUNTUSU

25. Ərizəçinin fikrincə istisna hallar qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş müddələrin tətbiqindən irəli gələn kirayə müqavilələrinin uzadılması

⁴Katibliyin qeydi: praktik səbəblərdən dolayı həmin əlavə yalnız qərarın çap versiyası ilə nəşr olacaq (Məhkəmə nəşrlərinin A seriyasının 315-ci cildi), lakin Komissiyanın rəyinin surəti katiblikdən əldə edilə bilər.

səbəbiləmənzilini uzun müddət geri ala bilməməsi onun 1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsi (P1-1) ilə təmin edilən mülkiyyətindən maneəsiz istifadə hüququnu pozmuşdur. Həmin maddədə deyilir:

"Hər bir fiziki və hüquqi şəxs öz mülkiyyətindən maneəsiz istifadə hüququna malikdir. Heç kəs, cəmiyyətin maraqları naminə və qanunla və beynəlxalq hüququn ümumi prinsipləri ilə nəzərdə tutulmuş şərtlər istisna olmaqla, öz mülkiyyətindən məhrum edilə bilməz.

Yuxarıdakı müddəalar (P1-1) dövlətin, ümumi maraqlara müvafiq olaraq, mülkiyyətdən istifadəyə nəzarəti həyata keçirmək üçün yaxud vergilərin və ya digər rüsum və ya cərimələrin ödənilməsinə təmin etmək üçün zəruri hesab etdiyi qanunları yerinə yetirmək hüququnu məhdudlaşdırmır."

A. Tətbiq edilən qayda

26. 1-ci maddə (P1-1) mahiyyət etibarilə mülkiyyət hüququnu təmin edir. Bu maddə üç fərqli qaydadan ibarətdir: birinci qayda birinci abzasın (P1-1) birinci cümləsində ifadə edilir və ümumi xarakter daşıyaraq mülkiyyət hüququna hörmət prinsipini bəyan edir; həmin abzasın (P1-1) ikinci cümləsində öz əksini tapan ikinci qayda mülkiyyətdən məhrumetməni nəzərdə tutur və bu məhrumetmə üçün bəzi şərtlər müəyyən edir; ikinci abzasda (P1-1) ifadə edilmiş üçüncü qaydaya gəlincə, həmin qayda xüsusilə üzv Dövlətlərin, ümumi maraqlara müvafiq olaraq, mülkiyyətdən istifadəyə nəzarəti həyata keçirmək və bu məqsədlə zəruri hesab etdiyi qanunları qəbul etmək hüququnu tanıyır. Lakin söhbət bir-birilə əlaqəsi olmayan qaydalardan getmir: ikinci və üçüncü qayda mülkiyyət hüququnun pozulması ilə bağlı konkret nümunələri ehtiva edir; bu səbəblə həmin qaydalar birinci qaydanın işığında şərh edilməlidir (xüsusilə bax, *Mellacher və başqaları Avstriyaya qarşı*, 19 dekabr 1989-cu il, seriya A № 169, səh. 24-25, bənd 42).

27. Məhkəmə Komissiya kimi qeyd edir ki, hazırki işdə nə mülkiyyətin ötürülməsi, nə də cənab Skollonun fikrinin əksinə olaraq de fakto ekspropriasiya baş verməmişdir. Cənab Skollo həmişə öz mülkü üzərində sərəncam vermək imkanına malik olmuş və kirayə haqqını almışdır – o 1987-ci ilə qədər bu məbləği bütövlüklə, 1987-ci ilin noyabrından 1990-cı ilin fevralına qədər isə bir hissəsini almışdır (yuxarıdakı istinad, 17 və 18-ci bəndlər).

Kirayəçinin mənzildən istifadəsinin davam etməsinə gətirib çıxaran mübahisəli tədbirlərin tətbiqi, şübhəsiz, mülkiyyətdən istifadəyə nəzarət olaraq təhlil edilir. Bu səbəblə, bu halda 1-ci maddənin (P1-1) ikinci abzası tətbiq ediləndir.

B. 1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsinin (P1-1) ikinci abzasının şərtlərinə riayət edilməsi

28. 1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsinin (P1-1) ikinci abzası Dövlətlərə ictimai maraqlara müvafiq olaraq mülkiyyətdən istifadəyə nəzarəti həyata keçirmək üçün zəruri hesab etdiyi qanunları qəbul etmək hüququnu verir.

Belə qanunlar müasir cəmiyyətlərimizin sosial və iqtisadi siyasətində mərkəzi yer tutan mənzil məsələləri ilə bağlı tez-tez qəbul edilir.

Belə siyasətlərin həyata keçirilməsində qanunverici həm nəzarəti zəruri edən ictimai maraq probleminin mövcudluğu, həm də bu nəzarətin həyata keçirilmə usullarının seçimi barədə qərar qəbul etməkdə geniş mülahizə səlahiyyətinə malik olmalıdır. Qanunvericinin qərarının açıq-aydın ağlabatan əsasdan məhrum olması halı istisna olmaqla, Məhkəmə ictimai maraqların imperativləri ilə bağlı qanunvericinin qərarına hörmət edəcəkdir (yuxarıdakı istinad, *Mellacher və başqaları* qərarı, səh. 25-26, bənd 45).

1. Müdaxilənin məqsədi

29. Ərizəçi sözügedən qanunların məqsədinin legitimliyini mübahisələndirir; mahiyyət etibarilə, yaşayış yeri ilə əlaqədar cavabdeh Dövlətin səmərəli siyasətinin olmaması faktı, yəni, yalnız kirayəçinin marağına üstünlük verilməsi onu mənzili barədə sərəncam vermək hüququndan məhrum etmişdir. Hökumət istisna qanunvericilik tədbirlərini ictimai maraqlara əsaslandırma bilməz.

30. Komissiya kimi Məhkəmə də qeyd edir ki, 1984-1988-ci illər arasında evdən çıxarılma tədbirlərini dayandırmış qanunvericilik tədbirlərinin qəbul edilməsinin səbəbi bir çox kirayə müqaviləsinin bağlandığı müddətin 1982 və 1983-cü ildə bitməsi ilə yaranmış problemin həll etmək, o cümlədən bu tədbirlərin sözügedən kirayəçilərə adekvat şərtlərdə yaşamağa və ya sosial yaşayış yerlərini əldə etməyə imkan vermək olmuşdur. Bütün belə evdən çıxarılmaların eyni zamanda həyata keçirilməsi şübhəsiz, nəzərəçarpan sosial gərginliklərə səbəb ola və ictimai qaydanı təhlükəyə ata bilərdi.

31. Nəticədə, mübahisələndirilən qanunvericilik 1-ci maddənin (P1-1) ikinci abzasında nəzərdə tutulduğu kimi ictimai maraqlara müvafiq olan legitim məqsəd daşıyır.

2. Müdaxilənin mütənasibliyi

32. Məhkəmənin yuxarıda istinad edilən *Mellacher və başqaları* qərarında (səh. 27, bənd 48) qeyd etdiyi kimi 1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsinin (P1-1) ikinci abzası həmin maddənin birinci abzasında təmin edilən prinsipin işığında nəzərdən keçirilməlidir. Nəticədə, hər hansı müdaxilə tədbiri ictimai maraq ilə fərdin əsas hüquqlarının müdafiəsi arasında ədalətli tarazlığı təmin etməlidir (bax, xüsusilə *Sporrong və*

Lönnroth İsveçə qarşı, 23 sentyabr 1982-ci il, seriya A n° 52, səh. 26, bənd 69). Belə bir balanslaşdırmanın araşdırılması bütünlüklə 1-ci maddənin (P1-1) strukturunda (bax, orada), nəticə etibarilə, həmçinin ikinci abzasda öz əksini tapır. İstifadə edilən vasitə və nəzərdə tutulan məqsəd arasında ağlabatan mütənasiblik mövcud olmalıdır (*James və başqaları Birləşmiş Krallığa qarşı*, 21 fevral 1986-cı il, seriya A n° 98, səh. 34, bənd 50).

33. Cənab Skollo sözügedən müdaxiləni qeyri-mütənasib hesab edir. O, ailəsini yerləşdirmək üçün mənzilini geri almaq arzusu olan "kiçik mülkiyyətçi" statusunu vurğulayır və hər iki "zərurət bəyanatı"na məhəl qoymayaraq onu başqa bir ev almaq üçün borclanmağa məcbur edən İtaliya Dövlətini hərəkətsizlikdə günahlandırır.

34. Hökumətin fikrincə, cənab Skollonun 1983-cü ilin fevralında məsələ ilə bağlı məhkəmə prosesini başlatdığı zaman kirayəçinin evdən çıxarılmasını əsaslandırmaq üçün gətirdiyi yeganə səbəb kirayə müqaviləsinin bağlandığı müddətin başa çatması idi. Cənab Skollo ailəsini ona məxsus əmlakda yerləşdirmək məqsədilə mənzilini geri almaqdakı mütləq zərurəti yalnız 3 noyabr 1987-ci ildən etibarən açıqlamışdır. Bundan başqa, həmin vəziyyət cənab V.-nin artıq mənzili tərk etmiş olduğu 15 yanvar 1995-ci ilədək davam etməmiş, əksinə, 6 iyun 1994-cü ildə, maraqlı tərəfin 1989-cu ildə başqa bir mənzil aldığından öz mənzilinə ehtiyacı olmadığını yazılı şəkildə Roma prefektinə bildirdiyi tarixdə başa çatmışdır.

Beləliklə, həll etməli olduğu mənzil böhranını nəzərə alaraq İtaliya Dövləti 1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsi ilə (P1-1) təmin edilən geniş mülahizə səlahiyyətini aşmamışdır.

35. Məhkəmə qeyd edir ki, mənzil böhranı müasir cəmiyyətlərdə demək olar ki, ümumi xarakter daşıyan bir hadisədir.

Bu problemi həll etmək üçün İtaliya Hökuməti bir tərəfdən təsadüfi artımlarla yumşaldırılan kirayə haqqlarının dondurulması, digər tərəfdən cari müqavilələrin müddətini uzatmaq məqsədi daşıyan bir sıra istisna tədbirlər görmüşdür. İtaliyadakı bu vəziyyət əlverişsiz olan ərazilərdə və ümumiyyətlə, kəndlərdə yaşayan əhali üzərində ölkənin şimalında yerləşən böyük şəhərlərin sənayeləşməsinin təsirinə artması ilə daha da mürəkkəbləşmişdir.

36. 1982-ci və 1983-cü ildə 118 sayılı qanuna əsasən son uzadılma müddəti başa çatdıqdan sonra İtaliya Dövləti kirayəçilərin evləri boşaltması barədə məhkəmə qərarlarının məcburi icrasının dayandırılması, təxirə salınmasını və mərhələli icrasını nəzərdə tutan müstəsna tədbirləri tətbiq etməyi zəruri hesab etmişdir. Lakin bu tədbirlərlə bağlı istisnalar mövcuddur, xüsusilə öz əmlaklarını təcili olaraq geri qaytarmaq ehtiyacı olan və ya ödənilməmiş kirayə haqqlarını almayan mülkiyyətçilər evdən çıxarılmanın həyata keçirilməsi üçün hüquq-mühafizə orqanlarından yardım ala bilərlər.

37. Sözügedən tədbirlərin - az gəlirli kirayəçilərin maraqlarını müdafiə etmək və ictimai qaydanın hər cür pozulmasının qarşısını almaq kimi

məqsədlərlə mütənasib olub-olmadığını müəyyənləşdirmək üçün Komissiya kimi Məhkəmə də hesab edir ki, hazırki işdə Cənab Skollonun kirayəçisinə bu maraqlar arasında balanslaşdırmanı qorumağa imkan verən şəkildə davranılıb-davranılmadığını araşdırmaq lazımdır.

38. Məhkəmə Hökumətin cənab Skollonun sözügedən zaman ərzində mənzilini təcili olaraq geri almaq ehtiyacının olmaması ilə bağlı iddiasını qəbul etsə də buradan çıxarılan nəticəni qəbul etmir.

Evdən çıxarılmanın icrası məqsədilə hüquq-mühafizə orqanlarının yardımının təmin edilməsini əsaslandırmaqlı olan cənab Skollonun 3 noyabr 1987-ci il tarixli "rəsmi" bəyanatına baxmayaraq, prefekt bu məsələ ilə bağlı heç bir müdaxilə etməmiş və maraqlı tərəfin tələbi ilə hərəkət edən məhkəmə icraçısı işində qətiyyətlə müvəffəq olmamışdır. Üstəlik, cənab Skollonun vəkili iki dəfə (1990-cı il sentyabrın 1-də və 24-də) prefektura komissiyasına yazılı şəkildə müraciət etmiş və qeyd etmişdir ki, müştərisinin işi gecikdirilmədən araşdırılmalıdır, belə ki, onun mənzilə ehtiyacı var, o işsizdir və 71 % əlildir və üstəlik 30 noyabr 1987-ci ildən etibarən cənab V. ona kirayə haqqının hamısını ödəməmişdir.

Səlahiyyətli hakimiyyət orqanları bu iki ərizəyə müsbət cavab verməmişdir, halbuki birinci ərizəyə qoşma olaraq yeni bir "zərurət bəyanatı" əlavə edilmişdir (yuxarıdakı istinad, 17-ci bənd).

39. Hazırki işdə evdən çıxarılma prosesinin icrasının dayandırıldığı müddətdə onun icrasına imkan verən qanuni şərtlər mövcud olmasına baxmayaraq, cənab Skollo öz mənzilini yalnız 15 yanvar 1995-ci ildə kirayəçinin könüllü olaraq evdən çıxması sayəsində geri almışdır. Həmin müddətdə cənab Skollo başqa bir mənzil almağa məcbur edilməklə yanaşı qismən ödənilməmiş kirayə haqları ilə bağlı məsələni həll etmək məqsədilə məhkəmə prosesini də başlatmalı olmuşdur (yuxarıdakı istinad, 17 və 18-ci bəndlər).

3. Nəticə

40. Məhkəmə bu nəticəyə gəlir ki, müstəsna tədbirlər görərək və bu tədbirlərin tətbiqində bəzi istisnalar nəzərdə tutmaqla (yuxarıdakı istinad, 20-ci bənd) İtaliyan qanunvericisinin ictimai maraqlar ilə mülkiyyətçilərin, xüsusilə də ərizəçinin maraqları arasında ədalətli tarazlığı təmin etmək zərurətini nəzərə aldığı hesab edilə bilər və seçilmiş həll yolları legitim məqsədi həyata keçirmək üçün uyğundur. Bununla belə, sözügedən müddəaların səlahiyyətli hakimiyyət orqanları tərəfindən tətbiq edilməməsi səbəbilə, cənab Skollonun mənzilindən istifadəsinə qoyulan məhdudiyyət 1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsinin (P1-1) ikinci abzasının tələblərinə ziddir. Beləliklə, həmin maddənin (P1-1) pozuntusu baş vermişdir.

III. KONVENSIYANIN 6-CI MADDƏSİNİN 1-Cİ BƏNDİNİN (mad. 6-1) İDDİA EDİLƏN POZUNTUSU

41. Ərizəçi həmçinin icra prosesinin hədsiz uzunluğundan şikayət etmişdir. O, Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndinə (mad.6-1) istinad etmişdir. Həmin maddədə deyilir:

"Hər kəs, onun mülki hüquq və vəzifələri müəyyən edilərkən (...) (...) məhkəmə vasitəsi ilə, əqlabatan müddətdə işinin (...) araşdırılması hüququna malikdir."

42. Hökumət bu maddənin (mad. 6-1) müddəalarını Komissiya qarşısında mübahisələndirmişdir. Hökumətin fikrincə, məhkəmə qərarının real icrasınınolmadığı nəzərə alınarsa, söhbət daha çox məhkəmə qərarı ilə qəbul edilmiş hüquqların, hazırki işdə 1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsi (P1-1) ilə nəzərdə tutulan hüquqların həyata keçirilməsinin təminatı məsələsindən gedir.

Məhkəmə iclası zamanı Hökumət həmin məsələyə qayıtmamış və yeni bir iddia irəli sürmüşdür ki, bu iddiaya əsasən həmin vəziyyət məhkəməyə çatımlılıq kontekstində nəzərdən keçirilə bilər.

43. Komissiyanın nümayəndəsinin fikrincə, Məhkəmə və Komissiyanın ən son *Silva Pontes Potuqaliyaya qarşı* işində araşdırdığı icraat prosesi ilə müqayisə edilə bilən bir prosesin hazırki işdə də mövcud olub-olmaması şübhəli məsələdir (23 mart 1994-cü il tarixli qərar, seriya A n° 286-A).

44. Hətta hazırki işdə *stricto sensu* icraat prosesindən söhbət getməsə belə, Məhkəmə hesab edir ki, məhkəmə qərarının icrasının məqsədinin ərizəçi ilə kirayəçisi arasındamübahisəni həll etmək olduğu nəzərə alınarsa, 6-cı maddənin 1-ci bəndi (mad. 6-1) tətbiq ediləndir. Mübahisəli müddətin başlanğıcı cənab V.-nin 4 mart 1983-cü ildə Roma Məhkəməsinə çağırılması ilə başlayır (yuxarıdakı istinad, 10-cu bənd). Həmin müddət kirayəçi mənzili könüllü olaraq tərk etdiyi vaxtda - 15 yanvar 1995-ci ildə başa çatır (yuxarıdakı istinad, 19-cu bənd). Nəticədə, bu müddət on bir il iki ay davam etmişdir.

Evdən çıxarılma həyata keçirildiyi zaman maraqlı tərəf təşəbbüsü öz üzərinə götürməlidir. Cənab Skollo da çıxarılma ilə bağlı tələbinin yerinə yetirilməsi üçün məhkəmə icraçısına dəfələrlə müraciət etməklə səy göstərmişdir. Məhkəmə icraçısı da öz növbəsində cənab V.-nin mənzilinə etdiyi gəlişlərlə bağlı tutulan bütün protokolların da təsdiq etdiyi kimi hüquq-mühafizə orqanlarının yardımını sistemli olaraq tələb etmişdir. Bununla belə, prefektura komissiyası və prefekt bu tələblərə heç vaxt müsbət cavab verməmişdir.

Saysız-hesabsız çıxarılmaların icrası ilə bağlı meydana gəlmiş praktik çətinlikləri nəzərdən qaçırmasa da Məhkəmə hesab edir ki, səlahiyyətli orqanların hərəkətsizliyi 6-cı maddənin 1-ci bəndinə əsasən (mad. 6-1) İtaliya Dövlətinin üzərinə məsuliyyət qoyur.

45. Nəticədə, həmin maddənin (mad. 6-10) pozuntusu baş vermişdir.

IV. KONVENSIYANIN 50-Cİ MADDƏSİNİN (mad. 50) TƏTBİQEDİLƏNLİYİ

46. Konvensiyanın 50-ci maddəsində deyilir:

"Əgər Məhkəmə müəyyən etsə ki, Razılığa gələn Yüksək Tərəfin məhkəmə və ya digər hakimiyyət orqanlarının qəbul etdiyi qərar və ya tədbir bu Konvensiyadan irəli gələn öhdəliklərə tam və ya qismən ziddir, habelə həmin Tərəfin daxili hüququ bu cür qərarın və ya tədbirin nəticələrinin əvəzinin qismən ödənilməsinə yol verir, onda Məhkəmənin qərarı ilə, zərurət olduqda, zərərçəkən tərəfə ədalətli əvəz verilməlidir."

A. Zıyan

47. Cənab Skollo hər şeydən əvvəl maddi zərər üçün məhkəmə qərarının icrası prosesi ilə bağlı məhkəmə icraçısı xərclərinə və vəkilin qanoralarına uyğun olan 13 634 280 min italyan liri həcmində məbləğ tələb edir. O həmçinin öz mənzilini uzun müddət geri ala bilməməkdən əziyyət çəkdiyini və ailəsi ilə birgə anasının evində yaşamağa məcbur edildiyi müddətdə olduqca ağır həyat şəraiti keçirdiyini iddia edərək mənəvi ziyana görə də 30 000 000 milyon lir həcmində məbləğ tələb edir.

48. Hökumət qeyd edir ki, iddia edilən maddi ziyana gəlincə, tələb edilən məbləğin iddia edilən pozuntularla heç bir əlaqəsi yoxdur, belə ki, evdən çıxarılmanın icrası prosesimüəyyən zəruri xərclərə gətirib çıxarmışdır. Bundan başqa, Hökumət Kassasiya Məhkəməsinin sonuncu təcrübəsinə istinad edir. Həmin təcrübəyə əsasən, bundan belə məhkəmə icraçısının xərclərini və vəkilin qanoralarını kirayəçidən almaq mümkün olmayacaq. Mənəvi ziyan ilə bağlı Hökumət hesab edir ki, mümkün pozuntunun elan edilməsi öz-özlüyündə əvəzin ədalətli ödənilməsi üçün kifayətdir və alternativ olaraq, tələb edilən məbləğ olduqca böyükdür.

49. Komissiya nüməyəndəsi hesab edir ki, ərizəçinin zərərin əvəzinin ədalətli ödənilməsinə hüququ var, lakin bu məsələni dəyərləndirməyi Məhkəməyə həvalə edir.

50. Məhkəmə Hökumətin iddiası ilə razılaşmır. İşin hallarında ərizəçinin kirayə haqqının ödəməyən kirayəçidən şikayət verməsini gözləmək olmaz. Bundan başqa, Məhkəmə qəbul edir ki, maraqlı tərəf mənəvi ziyana məruz qalmışdır. Məhkəmə maddi və mənəvi ziyan üçün ərizəçiyə tələb edilən məbləğin hamısının ödənilməsi barədə qərar qəbul edir.

B. Xərclər və digər məsrəflər

51. Ərizəçi Konvensiya orqanları qarşısındakı xərc və məsrəflərə görə 14 28 000 lir həcmində məbləğ tələb edir.

52. Hökumət məsələnin həllini Məhkəmənin mülahizəsinə buraxır. Məhkəmə əldə etdiyi elementlərə və bununla bağlı presedent

hüququnaəsaslanaraq həmin məbləği əğlabatan hesab edir və məbləğin bütünlüklə ödənilməsi barədə qərar qəbul edir.

BU ƏSASLARLA, MƏHKƏMƏ YEKDİLLİKLƏ,

1. Qət edir ki, 1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsinin (P1-1) pozuntusu baş vermişdir;
2. Qət edir ki, Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndinin (mad. 6-1) pozuntusu baş vermişdir;
3. Qət edir ki, cavabdeh Dövlət üç ay müddətində ərizəçiyə maddi ziyanə görə 13 634 280 (on üç milyon altı yüz otuz dörd min iki yüz səksən) mənəvi ziyanə görə 30 000 000 (otuz milyon) və xərc və məsrəflərə görə 14 280 000 (on dörd milyon iki yüz səksən min) italiyan liri həcmində məbləğ ödəməlidir.

Fransız və ingilis dilində hazırlanmış və 28 sentyabr 1995-ci ildə Strazburqda, İnsan Hüquqları Sarayında keçirilmiş açıq məhkəmə iclasında elan edilmişdir.

Herbert PETZOLD
Katib

Rolv RISSDAL
Sədr